

Wyjaśnienie tego zjawiska jest nader proste. W ubiegłym roku ceny metali na rynkach światowych spadły o 25%, ceny surowców włókienniczych o 15%, kauczuku malajskiego o 50% (od r. 1955) itd. Ogólnie biorąc wpływy krajów surowcowych z eksportu spadły w r. 1957 o 600 do 700 mln dolarów. Powstała więc gwałtowna potrzeba szukania nowych rynków zbytu.

Nie jest to zresztą wyłączną przyczyną tak dużego udziału krajów surowcowych w Targach. Nie bez znaczenia jest również fakt, że kraje socjalistyczne oferują korzystniejsze warunki przy zawieraniu umów (bilansujące się, chociażby częściowo, długoterminowe umowy o wzajemne dostawy, nisko oprocentowane kredyty, stałe ceny).

2. Ogromnie wzrósł udział wystawców zachodnioeuropejskich oferujących środki inwestycyjne, a więc towary najżywiej reagujące w przemysłowych krajach kapitalistycznych na objawy kryzysu. Najwyższą procentowo ilość wystawców tego rodzaju towarów, 60%, wykazuje Wielka Brytania. Znaczny ich wzrost procentowy widać również wśród wystawców austriackich, francuskich, holenderskich i szwajcarskich. Co do liczby wystawców wybijają się na czoło Francja z 25%-owym udziałem w ogólnej liczbie wystawców z krajów niesocjalistycznych. Za nią idą: Austria, Holandia, Wielka Brytania. Obroty handlowe z Francją wzrosły w r. 1957 o 70%, a z Austrią o 30%. Wyjaśnia to wyjątkowo duże zainteresowanie tych państw Targami i duży udział wystawców francuskich i austriackich.

Zupełnie na uboczu stały USA reprezentowane przez jedną firmę tytoniową.

Charakterystyczne są wypowiedzi przedstawicieli targowych rozmaitych krajów. Jednomyślni byli co do tego, że zniesienie embarga jest zasadniczym warunkiem ożywienia handlu światowego. Oczywiście nie jedynym. Umowy zawierane z krajami Paktu Atlantyckiego przez kraje bloku socjalistycznego są często torpedowane przez czynniki, którym zależy na robieniu trudności krajom socjalistycznym przez przewlekanie lub blokowanie dostaw. Dopóki handel będzie musiał ponosić takie ryzyko, nie może być mowy o jego pełnym rozwoju.

Tegoroczne Wiosenne Targi Lipskie przyniosły Niemieckiej Republice Demokratycznej poważne korzyści gospodarcze i polityczne. Zawarto szereg korzystnych umów handlowych, a wzrastające stale obroty z krajami Europy zachodniej i krajami zamorskimi świadczą niewątpliwie o tym, że stosunki między krajami o zasadniczo różnych ustrojach społeczno-politycznych mogą się rozwijać w sposób dla obu stron korzystny. Zademonstrowanie przedstawicielom kilkudziesięciu krajów osiągnięć gospodarki musiało usunąć wiele błędnych wyobrażeń i uprzedzeń w stosunku do NRD i podnieść dzięki temu również jej polityczne znaczenie na międzynarodowej arenie.

T. Krajczycki

Zróżła: „Die Wirtschaft“ 11/58, „Jahrbuch der DDR“.

ZNIESIENIE KART ŻYWNOŚCIOWYCH W NRD

W Niemieckiej Republice Demokratycznej obowiązywał dotychczas podwójny system zaopatrzenia ludności w podstawowe środki spożywcze i podwójny system cen. Część środków żywności, mogąca zaspokoić minimalne potrzeby konsumpcyjne, przydzielana była na karty żywnościowe po cenach bardzo niskich, natomiast część nieracjonowana znajdowała się w wolnej sprzedaży po cenach stosunkowo bardzo wysokich.

Już od dłuższego czasu problem zniesienia kart żywnościowych omawiany był wszechstronnie w łonie rządu i partii. Na październikowej sesji plenum Komitetu Centralnego SED pierwszy jej sekretarz Walter Ulbricht, przedstawiając pro-

pozycje w tej sprawie, oświadczył, że zniesienie resztek systemu racjonowania środków żywności stworzy warunki do przeprowadzenia lepszego podziału dochodu narodowego przez podwyższenie udziału jeszcze nisko wynagradzanych robotników i pracowników umysłowych. Równocześnie powstanie dalsza możliwość złagodzenia i istniejących obecnie niesprawiedliwości i dysproporcji w systemie płac, które naruszają socjalistyczną zasadę wynagrodzenia według pracy i usunięcia w ten sposób przeszkód hamujących dalszy wzrost wydajności pracy.

Na posiedzeniu Rady Ministrów NRD w dniu 27 maja premier Otto Grotewohl złożył deklarację uzasadniającą szereg projektów ustaw przedkładanych przez Radę Ministrów organom ustawodawczym oraz dodatkowych zarządzeń zmierzających do poprawy stopy życiowej ludności. W deklaracji tej premier oświadczył, że dzięki korzystnemu rozwojowi rolniczych spółdzielni produkcyjnych podniosła się produkcja towarowa środków żywności i zapewniony został dalszy jej wzrost. Zależność wyżywienia ludności od importu stała się znacznie mniejsza. Równocześnie poważnie wzrosła podaż towarów przemysłowych dzięki wzorowej pracy i socjalistycznemu współzawodnictwu robotników. Oba te fakty — wzrost produkcji rolnej oraz produkcji przemysłowej — są podstawą zapewniającą możliwość przeprowadzenia proponowanych zmian.

Na posiedzeniu połączonych obu izb ustawodawczych (Izba Ludowa i Izba Krają) w dniu 28 maja wszystkie projekty ustaw zostały jednomyślnie uchwalone i weszły w życie z dniem 29 maja. Treść ich oraz związanych z nimi zarządzeń jest następująca:

1. Znosi się karty żywnościowe na dotychczas racjonowane środki spożywcze: wyroby mięsne, masło i inne tłuszcze, mleko oraz cukier i ustala się na nie jednolite ceny na poziomie znacznie niższym od obecnie obowiązującego w wolnym handlu. Ceny innych podstawowych artykułów pierwszej potrzeby, jak chleba, ziemniaków, węgla, oraz ceny świadczeń, jak prądu elektrycznego, gazu, czynszów mieszkaniowych itp., pozostają na dotychczasowym niskim poziomie. Ceny posiłków wydawanych przez stołówki pracownicze i szkolne pozostają bez zmiany.

2. Obniża się ceny rozmaitych środków spożywczych, jak kakao, migdały itp. oraz wytworów przemysłowych, jak bielizna pościelowa, pończochy perlonowe, trykotaże.

3. Restauracyjne ceny potraw obniża się odpowiednio do zniżki cen artykułów spożywczych przeciętnie o 9 do 30%.

4. Ceny na spirytualia podwyższa się średnio o 20%, a uzyskaną stądwyżkę dochodów zużyje się na obniżenie cen produktów żywnościowych. Ceny piwa pozostają niezmiennione.

5. Robotnicy i pracownicy umysłowi pobierający płace do 800 DM miesięcznie otrzymują dodatek do płac wolny od podatku i opłat na świadczenia socjalne. Ma on służyć na wyrównanie podwyżki kosztów utrzymania w związku z podniesieniem cen na towary dotychczas racjonowane. Wysokość tego dodatku zmniejsza się ze wzrostem płacy. Podwyższa się również odpowiednio renty i stypendia.

6. Wszyscy pracownicy, pobierający płacę poniżej 380 DM, otrzymują podwyżkę płacy, przy czym minimum jej ustalone zostało na 220 DM miesięcznie.

7. Ze względu na szczególnie ciężką pracę i społeczne znaczenie niektórych zawodów wprowadza się korzystne dla pracowników zmiany systemu płac w górnictwie, przędzalnictwie i niektórych innych przemysłach oraz w służbie zdrowia, administracji państwowej itp.

8. Dodatek na dzieci — wolny od podatku i niezależny od wysokości zarobku — otrzymują pracownicy, członkowie spółdzielni produkcyjnych, renciści, studenci. Otrzymują go również (w mniejszej wysokości) osoby uprawiające wolne zawody, o ile ich dochód roczny nie przekracza kwoty 10 tys. DM.

9. Na szereg produktów rolnych ustalono nowe ceny przy dostawach obowiązkowych i skupie. Ceny dostaw obowiązkowych zostały podwyższone a skupu obniżone. Jest to konieczne z uwagi na ustalenie jednolitego poziomu cen. Przy wykonaniu umów zawartych z chłopami na pierwsze półrocze br. stosowane będą ceny dawne. Znosi się również dostawy obowiązkowe z indywidualnych gospodarstw członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych.

Efektom ekonomicznym wszystkich tych zmian będzie podwyższenie siły kupna ludności w czasie od 1. 6. br. do 31. 12. br. o ok. 1,7 mlrd DM, co w przeliczeniu na cały rok daje kwotę 2,8 mlrd DM, czyli o 7%. Będzie to niewątpliwie efekt poważny.

Dokonana przez rząd NRD stosunkowo znaczna poprawa materialnej sytuacji ludzi pracy, oparta na wzrastającej wydajności pracy, przestaje być sprawą wewnętrzną NRD. W czasie gdy każde wydarzenie — jak pisze „Berliner Zeitung” z 30. 5. br. — księgowane jest na „ma” lub „winien” wielkiego współzawodnictwa obu systemów polityczno-gospodarczych dzielących świat, podniesienie stopy życiowej ludności NRD musi zwrócić uwagę również zagranicą. Dzisiaj, gdy kursy na giełdach światowych co parę dni są niższe, kiedy kryzys amerykański rozprzestrzeniać się zaczyna na całą Europę zachodnią, łącznie z NRF, wzrost siły gospodarczej Niemieckiej Republiki Demokratycznej jest poważną pozycją, którą zapisać należy na „ma” świata socjalistycznego.

T. K.

SYTUACJA GOSPODARCZA NRF POGARSZA SIĘ

Tygodnik „Die Wirtschaft” z 28. 5., analizując aktualną sytuację gospodarczą NRF, z powołaniem się zresztą na źródła zachodnioniemieckie, stwierdza, że sytuacja w NRF jest gorsza, niż się to ogólnie przyjmuje.

Obroty handlu zagranicznego spadły. Wprawdzie saldo bilansu handlowego jest nadal dodatnie, a nawet w marcu nieco wzrosło, *Deutsche Bundesbank* jednak ocenia sytuację raczej pesymistycznie. W ostatnim swoim sprawozdaniu — omawianym przez „Frankfurter Allgemeine Zeitung” z 6. 5. — przypisuje nadwyżkę bilansową głównie poważnemu spadkowi cen surowców na rynkach światowych oraz spadkowi cen frachtów morskich. Wskutek takiej ewolucji cen wartość przywozu znacznie zmalała, co przy nieznacznie tylko zmienionej wartości wywozu dało niespodziewanie korzystny efekt bilansowy. Gdyby dla przywozu i wywozu zastosować proporcje cen, jaka była w początku r. 1957, nadwyżka wywozu w pierwszym kwartale r. 1958 wyniosłaby nie 916 mln DM, lecz 340 mln DM; w tym samym czasie w roku ubiegłym nadwyżka eksportu wyniosła 718 mln DM.

Marcowa suma wywozu, wynosząca 3,08 mlrd DM, była po raz pierwszy od pięciu lat niższa od sumy osiągniętej w roku poprzednim. *Bundesbank* uważa to za dalszą oznakę wchodzenia eksportu zachodnioniemieckiego, po latach niezwykle silnego wzrostu, w fazę stagnacji czy nawet cofania się pod wpływem osłabienia się koniunktury i trudności płatniczych krajów importujących towary niemieckie. Zmiany te dotyczyły dotychczas tylko surowców (węgiel) i przemysłowych półproduktów, podczas gdy eksport przemysłowych wyrobów gotowych, na którym w znacznej mierze bazowała dotychczas ekspansja eksportu, w dalszym ciągu wzrastał. Na podstawie aktualnego wpływu zamówień — jak sądzi *Bundesbank* — trzeba się liczyć z tym, że w ciągu roku bieżącego również branże eksportujące wyroby gotowe nie zostaną pominięte przez recesję koniunktury na rynkach światowych. Dlatego *Bundesbank* przewiduje sukcesywne zmniejszanie się nadwyżek dewizowych.